

Monika Buch. Línia i Mòdul

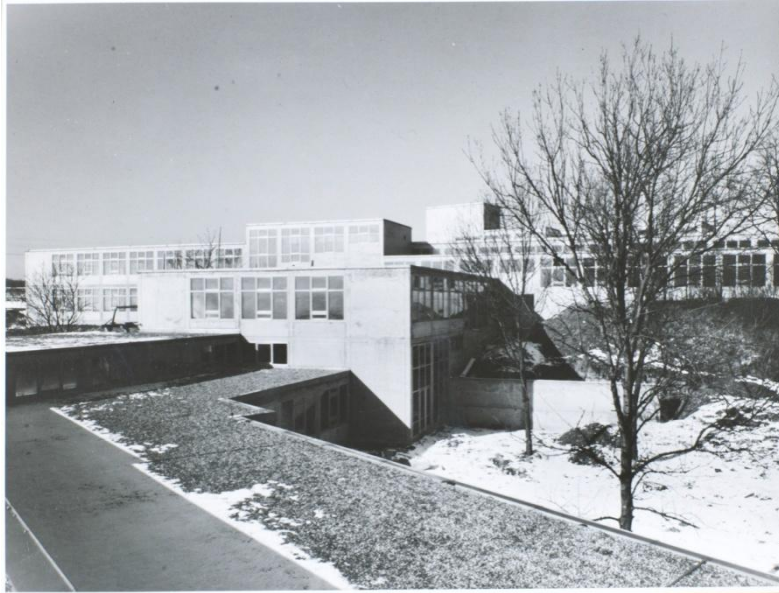
La família, procedent de la ciutat alemanya Halle an der Saale, es va traslladar a final del segle XIX a València, on va fundar l'empresa Máximo Buch, dedicada a la fabricació de raspalls. Monika Buch va nàixer en aquesta ciutat el 5 de març de 1936. Mesos més tard, a causa de la Guerra Civil, tota la família va ser evacuada a Alemanya. En paraules de Monika Buch, “així ens vam convertir en una família de refugiats”. Després de tres anys residint a Bad Godesberg, prop de Bonn, només acabar la contesa espanyola, la família va decidir tornar a València, però quan el vaixell estava passant pel canal de la Mancha, el Regne Unit va declarar la guerra a Alemanya i el vaixell va haver de retornar a Hamburg. Els Buch, en el seu afany per tornar a Espanya, van viatjar amb tren a Itàlia i a Gènova es van embarcar amb destinació Barcelona, on els va rebre el pare de Monika, que ja hi havia tornat prèviament.

Una vegada acabats els estudis en els col·legis alemanys de València i de Barcelona, i després de fer el servei social femení, que era obligatori per a obtenir el passaport, la seua mare la va animar perquè es traslladara a la ciutat alemanya d'Ulm, on el 1955 Monika va ingressar en l'Hochschule für Gestaltung (HfG) d'Ulm (Escola Superior de Gestaltung o Escola d'Ulm). Aquesta institució estava dirigida per Max Bill i va incorporar com a docents, a més del mateix Bill, a Josef Albers, Johannes Itten i Walter Peterhans. Tots procedien de la mítica Staatliche Bauhaus (Casa de la Construcció Estatal), fundada l'any 1919 per Walter Gropius a Weimar i tancada per les autoritats nazis el 1933.

Monika Buch relata la seua primera impressió de l'Escola: “al gener de 1956 un dia esplèndid i fred vaig veure per primera vegada el magnífic edifici de l'Hochschule, en ma vida havia vist una cosa semblant, aquest esdeveniment va canviar tota la meua vida. Ho porte clavat en la meua ment”.

Els estudis en la HfG estaven basats en la percepció visual segons la psicologia de la Gestalt (o psicologia de la forma), el lema de la qual és *El tot és major que la suma de les seues parts*, és a dir, que la figura en què ens fixem està formada també pel fons en què es troba, per la qual cosa la suma de totes eixes formes (figura i fons) és major que la figura inicial en la qual ens hem fixat. En aquell centre, Tomás Maldonado va posar en pràctica el curs Visuelle Methodologie en el qual es realitzaven exercicis sobre temes com figura/fons, efecte espacial, ambigüitat, exacte/inexacte o el negre com a color. Altres estudis impartits a Ulm van ser el de les perspectives lineals a càrrec d'Albers, la geometria com a llenguatge de les formes pel professor Hermann von Baravalle i

Helene Nonne Schmidt (assistent de Paul Klee en la Bauhaus), de la qual Buch va aprendre el treball amb els matisos de colors. I tot això sota la direcció de l'artista i arquitecte suís Max Bill, compromès amb l'art concret i que considerava l'obra d'art com un objecte per a l'ús espiritual.

Hochschule für Gestaltung

Durant els dos cursos que va romandre Monika Buch en la HfG, l'estudi de la geometria i les seues possibilitats van ser una de les seues passions, la qual cosa va donar lloc al caràcter de les obres que va dur a terme en aquests anys i que van ser la base de gran part del desenvolupament de les seues investigacions plàstiques: les possibilitats que ofereix la línia i el mòdul i les formes que poden derivar-se de les dues, gràcies als girs i a les translacions. Unes de les formes resultants van ser les anomenades figures impossibles, perquè no poden existir en realitat, sorgeixen quan es pretén obtenir una figura tridimensional amb dades bidimensionals que provoquen en l'espectador una tensió emocional en crear-se un enigma visual. El color va ser també molt característic de les formes que Buch va realitzar en aquests anys, tant que la mateixa autora els anomena *uns colors molt Ulm*.

Després de la seua etapa a Ulm, l'any 1958 es va traslladar a Utrecht, ciutat on continua vivint i on va cursar els estudis universitaris de pedagogia i psicologia infantil. Durant dos anys va centrar la seua activitat en el camp del disseny de joguets en la fàbrica holandesa ADO. Des de 1972 es va dedicar al seu treball artístic, amb investigacions centrades en la relació forma-color.

L'obra de Monika Buch es fonamenta en el que va aprendre en la HfG. En paraules de la mateixa artista, “sempre partisc d'una idea o una pregunta que vull resoldre. M'interessa la percepció: què és el que veig i per què, per això m'agrada treballar en un tema amb variacions. L'estètica és important però moltes vegades més en un segon pla. Una obra pot ser bella o agradable de veure, però per a mi ha de tenir un poc més, alguna cosa interessant que et crida l'atenció o que atrau la teua mirada cada vegada i vols descobrir el que t'inquieta”. La trajectòria dels treballs de Buch no és lineal, perquè pren i reprèn idees anteriors per a seguir progressant en les seues investigacions i en els resultats plàstics que se'n deriven. Per tot això la seua obra la podem agrupar en diferents apartats independentment de l'any en què s'han creat. Segons aquest paràmetre, hem muntat l'exposició “Monika Buch. Línia i mòdul”, en què, a excepció de les peces realitzades en els anys d'Ulm, que formen un grup a part, hem volgut reunir, sense considerar la cronologia de la seua realització, un primer apartat amb les obres agrupades per la línia, un altre amb les modulars amb la repetició, un tercer amb les figures impossibles i, finalment, aquelles obres en què la repetició d'un mateix mòdul deixa un cert atzar en el resultat segons la càrrega d'acrílic que comporte el tampò utilitzat en la realització.

L'any 2015, en la Galeria José de la Mano de Madrid es va mostrar l'obra de Buch per primera vegada al nostre país amb el títol “Monika Buch. Una espanyola en la HfG d'Ulm (1956-1958)”. Ara és en el Museu de la Universitat d'Alacant on es realitza un homenatge i una revisió de l'obra feta durant sis dècades per Monika Buch, una pintora de la nostra Comunitat Valenciana que als seus vuitanta-un anys recorda els seus estius a la platja deshabitada del Saler i la seua estada en la casa de camp que els Buch tenien a Paterna. Un lloc al qual continua acudint Monika en companyia del seu espòs, l'arquitecte holandès Bertus Mulder, per a seguir gaudint junts del sol, el jardí i l'enyorança que li produeix una casa plena de records, on ha instal·lat un estudi per a pintar i seguir la seua trajectòria artística.

Javier Martín